

O izmjenama ZOR-a

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2011/5/19 13:57:16

Fonogram moje rasprave u Saboru 19. svibnja 2011.

Prije nekih 6, 7 mjeseci Vlada je imala prijedlog izmjena Zakona o radu i nakon sada veæ vjerojatno poznatih dogaðaja povukla ga iz procedure i tada je bilo javno reæeno da se ide pisati novi Zakon o radu. Umjesto novog Zakona o radu Vlada dolazi s izmjenama i to relativno malim hvaleæi se da je postignut dogovor o sadržaju ovih izmjena svih socijalnih partnera. Èuli smo, u ime HDZ-a reæeno je da je èak Europska komisija zadovoljna ovim izmjenama Zakona. Ja vjerujem da oni jesu zadovoljni i nemam razloga ne vjerovati da je sadržaj ovih izmjena dogovoren meðu socijalnim partnerima, meðutim, koliko æe ove izmjene Zakona o radu radnicima dati veæu sigurnost ili æe oni biti zaštiæeniji od neplaæanja prekovremenog rada?

Ako netko ne zna, ja æelim istaèi da u Hrvatskoj postoji ogromni problem da se radnicima prekovremeni rad ne plaæa. Koliko æe sada radnici biti zaštiæeniji od uvoðenja noænog rada ili rada nedjeljom mimo svih propisa? Posebice u trgovini i ugostiteljstvu.

Da li æe ove izmjene Zakona o radu onemoguæiti samovolju kapitalista da ne isplaæuju plaæe ili ne plaæaju socijalne doprinose? DA li æe ove izmjene Zakona o radu sada napraviti bar mali pomak da žene ne rade svaku nedjelju u kalendarskoj godini? A moraju raditi jer inaèe dobivaju otkaz. Ja razumijem da u ovom neoliberalnom kapitalizmu, ja ga doduše više volim zvati divljaèkim kapitalizmom, sve Hrvatske vlade do sada stajale su na strani interesa vlasnika kapitala. Meðutim, prije nekih dva tjedna kolega Mariæ govoreæi o nekoj drugoj temi, moram ga citirat, rekao je da je uloga države da ona mora ispravljati nepravilnosti tržišta, defekte i promašaje koje tržište sa sobom donosi, da je obaveza države da unosi pravednost na tržište. Tržište rada je jedan od važna tri segmenta je tržište rada i naravno da ovdje zakoni tržišta sa sobom donose niz promašaja, defekta i nepravdnosti, i naša uloga je između ostalih da to ispravljamo. A da je doista tvrdnja da postojeæi sustav radnog socijalnog zakonodavstva ali i odnosi na tržištu rada idu u korist vlasnika kapitala, iznijeti æu samo jedan podatak: 2003. godine u raspodjeli bruto-društvenog proizvoda s naslova troškova rada i sve ono što je išlo prema vlasnicima rada i radnicima išlo je 49,3%. 2008. to je smanjeno na 47,8%. 2003. vlasnicima kapitala išlo je 33%, bruto-društvenog proizvoda, a 2008. 37. I koliko god oni tvrdili da je radno zakonodavstvo jedna od prepreka ulaganja i daljnjeg razvoja gospodarstva ovi podaci govore da to nije toæno.

Ali ono što je posebice znaèajno to je da koncept hrvatskog Zakona o radu poèiva na premisi, oèekivanju da æe veæina radnika u Hrvatskoj biti pokrivena kolektivnim ugovorima.

Nikada nisam vidio službeni podatak pa državnog tajnika molim ako ga zna da u završnoj rijeèi veli, koliko je radnika u Hrvatskoj, dakle zaposlenih ljudi u Hrvatskoj pokriveno kolektivnim ugovorima. Ako to nije više od 50% onda postojeæi sustav radnog zakonodavstva treba radikalno mijenjati ili donijeti konaènu politieku odluku da æe i Hrvatska kao i one države koje imaju slièan koncept radnog zakonodavstva ne samo ratificirati konvenciju Meðunarodne organizacije rada o poticaju kolektivnih pregovaranja nego èiniti sve i u svojoj praksi. Tako primjerice podsjeæam da u Zakonu o radu postoji odredba da se poveæani iznos plaæe za rad noæu, nedjeljom, blagdanom i prekovremeni rad utvrðuje kolektivnim ugovorom i da mora biti poveæan, ali ne vidim koliko. Dakle,

ako poslodavac plati jednu lipu iznad redovne satnice za noćni rad, prekovremeni, rad blagdanom ili nedjeljom on je platio tu sukladno Zakonu o radu. A problem nastupa zbog toga što u Zakonu o radu nema više odredbe o obvezatnom sadržaju kolektivnog ugovora koji bi socijalne partnere, dakle poslodavce i radnike, sindikate natjerao na to da u kolektivnom ugovoru budu upisani iznosi povećanja plaća za nedjeljni rad, noćni i prekovremeni jer nema ponavljam odredbe o obvezatnom sadržaju kolektivnih ugovora u dijelu kojega citiram i o čemu govori. I zbog toga se može dogoditi da naprosto isplata jedne lipe iznad redovne satnice ili nadnice jeste sukladna Zakonu o radu. Uveli smo institut da je isplatna lista ili obračun plaća ovršna isprava. Da li smo time pomogli radnicima da dođu do svojih neisplaćenih plaća? Da li poslodavci umjesto plaće ako nemaju novaca radnicima daju obračun plaće ili isplatne liste kao ovršnu ispravu na temelju čega bi oni mogli pokretati postupak ovrhe ili prisilne naplate? O ovome govorim zbog toga što su to problemi i pitanja koja u ovom trenutku muči ne udruge poslodavaca i udruge radnika nego same radnike i to njih 100, 200, tisuću, nego nekoliko stotina tisuća zaposlenih u ovoj zemlji u ovom trenutku ima taj problem.

I umjesto da te probleme rješavamo intervencijama Zakona o radu pravimo se kao da opet ili da to ne znamo da to ne vidimo ili ćemo prebaciti odgovornost na neke druge resore recimo kao što je pravosuđe. Ako je tome tako i ako želimo nastaviti ovakav koncept radnih odnosa, onda je krajnje vrijeme da interveniramo u propise i osnujemo radne sudove, jer to je očito jedini način da trajanje radnih sporova smanjimo na razumnu mjeru i primjereni rok jer radničko pravo koje se vraća nakon 6 godina u redovnom sudovanju nije zaštićeno pravno.

I završavam sa sljedećim, Agencije za ustupanje radnika su najveći pljačkaši zaposlenih u ovoj zemlji. I kako je moguće da se opet intervenira u Zakonu o radu a ne navede odredba da radnik koji je iznajmljen preko agencije kada već jeste pristali na taj nakaradni sud, sustav, ne može imati manju plaću od radnika ili zaposlenika koji radi kod poslodavca te iste poslove. Naime, najmanje 60 tisuća radnika u Hrvatskoj danas radi na način da su zaposleni u fantomskim agencijama koje su ih ustupile drugim poslodavcima, a plaću koju za taj posao primaju, primaju upola manju od radnika koji rade na istim poslovima, a imaju ugovor sa poslodavcem. To je naravno nepravedno ali s druge strane na taj način dolazi do velike i porezne utaje, jer jedan od razloga zašto poslodavci uzimaju radnike preko agencija je upravo činjenica da troškove tih radnika prikazuju kao materijalne troškove, a ne troškove zaposlenih. A sa umanjenom plaćom ne 10%, ne 15%, nego 50% se unosi izuzetno velika količina socijalne nepravde. Najpravednije bi bilo da zabranimo i odustanemo od tih agencija, ali ako već nemate hrabrosti to predložiti onda doista u Zakonu o radu moramo imati odredbu da ne može biti plaća manja od redovne plaće kod toga poslodavca koji radnike unajmljuje.

Kolega Srb, predmet ovih izmjena Zakona o radu trebale bi biti predmet kolektivnih ugovora, kada bi poželjivali način da ovaj Zakon o radu se temelji na sustavu kolektivnih ugovora. A u Zakonu o radu dovoljna je bila jedna jedina odredba, preraspodjelu radnog vremena, prekovremeni, noćni i rad nedjeljom može uvesti poslodavac samo ako je pokriven kolektivnim ugovorom i u njemu utvrđeno povećanje plaća za taj rad. Tada bi imali situaciju kada bi poslodavci bili stimulirani, da ne velim i prisiljeni da sa sindikatima sklapaju kolektivne ugovore i ove stvari rješavaju na nivou kolektivnih ugovora. I tako dugo dok takvu odredbu ne budemo imali ćemo biti prisiljeni intervenirati u Zakon o radu i uvoditi ne samo kompliciranije sustave i modele i unositi novu dozu nepravednosti nego se praktički staviti u funkciju socijalnih partnera i sve regulirati zakonom. I ovako nastavimo, za dvije tri godine u Hrvatskoj kolektivni ugovori će biti izuzetak, a ne pravilo što nije dobro, ali ono što mi je čudno da to ne razumiju i sindikati jer tada prestaje potreba za postojanjem sindikata.

Kolega Staziću spomenuli ste pravednost u ovom neoliberalnom kapitalizmu, koji izgrađujemo u Hrvatskoj. To je dobro da apostrofiramo svi i da podsjećamo i vladajuće da je uloga države ispravljati ne samo nepravilnosti, nego i postupke koje su dovele do društvene nepravednosti. Imamo jednu situaciju kada nisu na vrijeme prepoznali posljedice onoga što započinje na tržištu rada, a to su neisplata plaća ili neredovita isplata plaća, a završava sa izbacivanjem ljudi iz njihovih domova.

Svaki dan svjedočimo doista o tome da banke putem ovrhe ljudima oduzimaju kuće ili stanove, jer nisu u stanju plaćati kredite.

8 milijardi kuna u ovom trenutku banke u Hrvatskoj imaju na računima, i tvrde da nemaju kome plasirati ta sredstva, a istovremeno drže prosječnu kamatnu stopu od 7,3% uz deviznu klauzulu u švicarcima, i mrtvi hladni vrše ovrhu nad radnicima koji ne primaju plaće, koji rade u poduzećima koje su te iste banke dovele u situaciju nelikvidnosti, uzimajući im visoku kamatu i deviznu klauzulu. Kada smo prije 6 mjeseci u Hrvatskim laburistima javno obratili se guverneru Hrvatske narodne banke i rekli da nešto nije u redu sa sistemom devizne klauzule u švicarcima, rekao je da ne razumijemo ništa. Prije par dana on kaže, ali obavezuje, odnosno upućuje prstom na Vladu i Sabor da nešto sa deviznom klauzulom treba učiniti, jer ovo što se događa u Hrvatskoj više nije podnošljivo.

E pa sad, kako je to moguće da prije 6 mjeseci nitko nije vidio uzroke, jedne od uzroka onoga što danas imamo, i sada jedni drugima upiru prstom tražeći tko će prvi povući potez. Pa ako je Sabor taj u kojega guverner upućuje iz deviznih klauzula, ajmo onda kad već Vlada to ne predlaže mi predložiti ukidanje devizne klauzule u Hrvatskoj.